

A Tan örökké ragyogjon! – A Keleti Gyűjtemény egy tibeti-mongol kézirata

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központjának (MTAK) Keleti Gyűjteménye számos tibeti, mongol és mandzsu művet őriz. A mongol művek katalógusa¹ több mint negyven tibeti-mongol párhuzamos szöveget említ: többségük szótár, szöszedet, a tibeti nyelv tanulásához szükséges kézikönyv, de találunk orvosi, szertartási, jóslási, rituális és egyéb buddhista műveket is.² Jelen cikk egy tibeti-mongol kétnyelvű, népszerű buddhista ima fordítását közli Dr. Sárközi Alice Keleti Gyűjteményben végzett kutatómunkája, szövegfordításai és buddhista témájú művei előtt tisztelegve. Ezúton szeretnék köszönetet mondani Dr. Kelecsényi Ágnesnek, a MTAK Keleti Gyűjtemény osztályvezetőjének, aki – elsősorban Dr. Sárközi Alice iránti tiszteletből – lehetővé tette a szöveg hasonmás kiadását, mely a cikk végén látható.³

A Keleti Gyűjtemény kézirata

A Keleti Gyűjtemény mongol gyűjteményének 63. szövege (Mong. 63.) egy tibeti és mongol nyelven írt, pothi típusú kézirat. Tibeti címe: *Bstan 'bar ma*, mongol címe: *Šasin-i badar[a]ju=luyči*, azaz „A Tant felragyogtató.” A kézirat öt fólióból áll (1r-5r), mérete: 33,2 cm x 8,5 cm. A 19. században ismeretlen szerző által fekete tintával barna papírra íródott.⁴ Az ima 17 (15+2) versszakból áll. Az eredeti, tibeti mű a tibeti verselés szabályait követve szótagszám-láló verselésben íródott: minden sora hét szótag. Mongol fordítása a mongol verselésre jellemző előrímes változatban készült. A mű írásképe rendezett,

¹ Kara 2000.

² A Mongol Gyűjtemény tibeti-mongol párhuzamos szövegei: Mong. 5, 6, 7, 9, 38 bis, 62, 63, 84, 84a, 84b, 93, 94, 95, 102, 106, 116, 118, 140, 144, 188, 189, 192, 198, 199, 203, 204, 205, 208, 209, 210, 214, 219, 224, 225, 229, 271, 279, 280, 281, 282, 301, 303, 304.

³ A MTAK Keleti Gyűjteménye könyvtárosának, Bagi Judit sinológusnak is szeretnék köszönetet mondani. Jelen cikk a MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatási időszaka alatt készült.

⁴ Kara 2000: 87–88.

ám számos helyesírási hibát tartalmaz. Bár az ima maga nem ritka szöveg, sőt számos gyűjteménynek része, tibeti és mongol párhuzamos szövege és népszerűsége révén figyelmet érdemel.

Az ima

A *Bstan 'bar ma* (*Danbarmā*, *Dambarmā* vagy *Danvarma*, *Šašin badrangui*, *Šašnig badrūlagč*) című ima mind Tibetben, mind Mongóliában a szerzetesek mindennapos szertartása (*Cogč'in*, tib. *tshogs chen*) során recitált rövid, tibeti szöveg, mely több szertartási könyvben megtalálható.⁵ A szerzetestanoncoknak fejből meg kell tanulniuk; recitálására a mindennapos szertartás végén kerül sor, csupán a *Daš* (tib. *bkra shis bcu gcig ma*) és Congkhapa rövid dicsőítése, a *Megjem* (tib. *dmigs brtse ma*) követi. Az ima emellett vitavizsgák alkalmával, a nyári, 45 napos fogadalom megerősítési szertartáson (*yar xailan*, tib. *dbyar khas len*), valamint további események alkalmával kap szerepet. Fő célja, hogy a buddhizmus a „tíz irányban”,⁶ azaz mindenfelé terjedjen és virágozzon; egyfajta mahájána fohász a buddhizmus hosszú fennmaradásáért.⁷

Az ima teljes címe *Dambjēwī molom* (tib. *bstan pa rgyas pa'i smon lam*, „A Tan terjesztésének imája”), mely kezdő soráról is ismert: *Sanjai/ Sanje namseg* (tib. *sangs rgyas rnam gzigs*).⁸ Noha e sor és a teljes versszak hiányzik a Keleti Gyűjtemény kéziratából, a sor egyértelműsíti, hogy az ima az eddig evilágon feltűnt hét Buddha (tib. *sangs rgyas dpa' bo bdun* vagy *sangs rgyas rabs bdun*) tanának örökkévalóságáért szól. A Keleti Gyűjtemény szövege csupán az imát magát tartalmazza, mellőzve a hét buddhára való utalást, ám más, tibeti szövegekben – többek között – az alábbi kezdő szakasz olvasható:

sangs rgyas rnam gzigs gtsug tor thams cad skyob /	Vipaśyin, Śikhin, Viśvabhū,
'khor ba 'jig dang gser thub 'od srung dang /	Krakucchanda, Kanakamuni,
	Kāśyapa és
Shākya thub pa go'u tam lha yi lha /	Śākyamuni Gautama, istenek
	istene,
sangs rgyas dpa' bo bdun la phyag 'tshal lo /	A hét dicső buddha előtt hódolatot teszek!

⁵ *Bstod smon phyogs bsgrigs*. 1999. Jam-bal – Mönksaixan 2005: 341–343.

⁶ Négy fő-, négy mellékégtáj, lent és fent.

⁷ D. Lxagwasüren, a Mongol és Belső-ázsiai Tanszék nyelvi lektora szíves közlése alapján a négy nagy tibeti rend körében (gelukpa, nyingmapa, szakjapa, kagyüpa) az ima jelentősége megegyezik, dallama, kiejtése eltérést mutat.

⁸ Majer 2008: 77.

A mongol buddhizmus 19. századi jeles kutatója, A. M. Pozdneev a szöveg egy részének fordítását közli.⁹ Megállapítja, hogy míg az imákat (*yeröl*) a szerzetesek általában közösen recitálják, előfordulnak olyan szövegek is, melyeket egyetlen szerzetes mond, s a többiek csupán a refrént ismétlik. Ezen imák többnyire korábbi buddhákhöz, buddhákról szólnak; azok megpróbáltatásait és áldozatait tükrözik, melyeket a buddhista Tan virágzásáért, az érző lények megsegítéséért vállaltak. Erényes tetteikért cserébe a Tan virágzását, terjedését kívánják. A *Bstan 'bar ma* verses szövege tehát a buddhák nevében szól: tetteiket egyetlen adott szerzetes szavalja, míg a versszakok utolsó, negyedik sorát („A Tan örökké ragyogjon!”) refrénként a szerzetesek kórusa ismétli.

Mongol fordítások

Az ima kutatásával Elisabetta Chiodo foglalkozott a mongóliai Xarboxin balgas, a kitajok egykori fővárosa közelében található sztúpából előkerült 16. századi buddhista szövegek kapcsán.¹⁰ Különböző szövegváltozatok átírását közli, valamint megemlíti, hogy a Mergen gegén (1717–1766) által készített fordítás kolofonja szerint az első 15 versszakot maga Nāgārjuna (2–3. század) írta, míg az utolsó versszakokat tibeti mesterek toldották hozzá. Ezen utóbbi állítást igazolja Congkhapa (1357–1419), a tibeti gelukpa rend megteremtőjének és tanítványainak említése az utolsó két versszakban. Chiodo szerint az ima szavait maga Śākyamuni Buddha mondja, mellyel a megvilágosodáshoz vezető cselekedeteire utal. Ezt a nézetet alátámasztja, hogy a versben eredetileg nincs szó a hét buddháról. Elisabetta Chiodo összegzéséből kitűnik, hogy a magyarországi szöveg mellett Szentpétervárott, az ulánbátori Mongol Nemzeti Könyvtárban és számos más gyűjteményben is fellelhetőek szövegpárhuzamok.¹¹

Szövegfordítás

A tibeti szöveg és mongol fordítása csaknem egybecseng, ezért a magyar fordítás is a tibeti eredetit kívánja tükrözni. Mindazonáltal a versszakok utolsó

⁹ Pozdneev 1978: 405–406.

¹⁰ Chiodo 2009: 69–83.

¹¹ A szövegváltozatok összevetésére, a Keleti Gyűjtemény szövegének szerzőjének azonosítására jelen cikk írása idején nem volt mód, ezért csupán a szöveg fordítása kerül közlésre.

sora a tibeti és mongol szöveg vegyes fordításaként olvasható. Ennek oka, hogy míg a tibeti szövegben a refrén azonos: A Tan sokáig lángoljon!, addig a mongol fordító a 'sokáig' szót rokon értelmű szavakkal helyettesítette, valamint az adott szinonimák kezdőbetűi alapján építette fel az egyes versszakokat: első szavak kezdőbetűi egybecsengenek azzal. E bravúrt a magyar fordítás csupán az utolsó sorok, refrének „sokáig” kifejezéseinek eltéréásával adja vissza, nem veszi át teljes egészében a mongol fordítást: Sokáig ragyogjon a Tan drágakő!¹²

A Keleti Gyűjtemény szövege a 19. században készült és számos elírást tartalmaz, mely akár abból is adódhat, hogy a szerző fejből tudta a tibeti imát, majd lejegyezte, nem pedig másolta. A tibeti szövegnél két szövegváltozat eltérései tűnnek fel lábjegyzetben.¹³ A kézirat mongol része – elsősorban az elválasztások miatt – több helyen nehezen olvasható, értelmezhető.¹⁴

A szövegben gyakran szerepel a „régteől fogva” vagy „korábban” kifejezés: ez a buddha, buddhák korábbi áldozatos cselekedetire utal, melyekkel a Tan virágzását szolgálták. Az eszközhatározói esetet a magyar fordítás kevésbé adja vissza, ám az ima szépsége enélkül is érezhető. A buddhista terminológia többször feltűnik a szövegben elsősorban az elmélyedés, fogadalmak, érdem felhalmozás kapcsán.

¹² Vö. szkr. *triratna*.

¹³ *Bstod smon phyogs bsgrigs*: 328–331, Jambal – Mönksaixan 2005: 341–343.

¹⁴ Ezúton szeretném megköszönni Dr. Kápolnás Olivér, mongolista segítségét, aki több nehezen olvasható mongol kifejezést megfejtett.

bstan 'bar ma	Šasin-i badarayū=luyči	A Tan felragyogtató
(1v) sems can don du bdag gi¹ sngon/ dka' ba gang zhiḡ spyod ² gyur pa ³ / bdag gi bde ba btang ba yis/ bstan pa yun rings ⁴ 'bar gyur cig/	(1v) amitan-u tula=da urida bi: alimad berke yabudal-iyar yabuju: amuyu=lang-i bi ber öggügsen-iyer: asida badar(a)tu=yai šasin erdeni:.	Az élőlényekért korábban Sokféle nehézséget vállaltam, Nyugodalmas jólétem feladtam, ezért A Tan mindig ragyogjon!
ngas sngon nod ⁵ pa'i don ched du/ ⁶ rang gi ⁷ 'tsho ba yongs btang ba'i/ ⁸ sems can 'phongs pa ⁹ bskyab pa'i phyir/ stan pa yun rings ¹⁰ 'bar gyur cig/	urida ebečiten-ü tula=da bi: öber-ün amidura=qui oyuyata ögči: ügegü amitan-i ibegeg=sen-ü tula=da: önide badara=tuyai šasin erdeni:.	A betegekért korábban Saját életemet sem kíméltem; A nélkülöző lények védelmében A Tan örökké ragyogjon!
bu dang bu mo chung ma dang/ nor dang glang chen shing rta dang/ rin chen byang chub phyir btang ba'i/ ¹¹ bstan pa yun rings ¹² 'bar 'gyur cig/ ¹³ (2r)	em-e köbegün ökin terigüiten: ed tavar jayan tergen kiged-i: erdeni bodi qutuy-un tula ergügsen-iyer: egüride badar(a)tuyai šasin erdeni: (2r)	Fiat, leányt, asszonyt, Vagyont, elefántot, szekeret, A kincset erő megvilágosodásért mind feladtam, ezért A Tan mindörökké ragyogjon!

¹ Tib. *bdag gi*s. A lábjegyzet - amennyiben nincs más forrás megadva - a *Bstod smon phyogs bsgrigs* imakönyv szövegváltozatát jelzi.

² Tib. *spyad*. (Jamal, B. – Mönksaixan, D. 2005)

³ A szövegváltozatban *pas* helyett *dang* szerepel.

⁴ Tib. *yun rings*.

⁵ Helyesen: *naḡ pa*.

⁶ Tib. *don ched du* helyett *ched dag tu* szerepel.

⁷ Tib. *rang gi*.

⁸ Tib. *btang bas*.

⁹ Tib. *phongs pa*.

¹⁰ Tib. *bstan pa yung ring*.

¹¹ Tib. *ba'i* helyett *bas*.

¹² Tib. *yun rings* helyett helyesen *yun ring*.

¹³ Tib. *gyur*.

bstan 'bar ma	Šasin-i badarayū=luyči	A Tan felragyogtató
bdag gis sangs rgyas rang sangs rgyas/ nyan thos pha dang ma dang ni/ drang srong bdag la ¹⁴ mchod byas [phyir]/ bstan pa yun ring 'bar gyur cig/	toyulysan burqan bradekabud siravak ba: tusatu ečige ba eke kiged-tür ele: tunumal arsi-nar-i bitegeg=sen-ü tulada: dürbel ügei [badara]=tuyai šasin erdeni::	A megvilágosodott Buddhának, pratyékabuddhának, sravakának, szülőknék, Tisztaéletű bölcseknek tett felajánlásaimmal A Tan szakadatlan ragyogjon!
bskal pa bye ba du mar yang/ ¹⁵ sdug bsngal sna tshogs smyong ¹⁶ gyur cing/ byang chub don du thos rtsal ba'i/ ¹⁷ stan pa ¹⁸ yun ring 'bar gyur cig/	olan költi (?) kalab-ud-tur anu: onča eldeb jobalang-ud-iyar qatayujī=ju: tünen bodi qutuy-un tula erin suruysan- iyar: ülemji badara=tuyai šasin erdeni::	Milliárdnyi kalpán át Sokféle szenvedést átélve A megvilágosodás értelmét kutattam, ezért A Tan még inkább ragyogjon!
bdag gi brtul zhugs tshul khrims dang/ ¹⁹ dka' thub yun rings ²⁰ byas gyur zhing/ ²¹ phyogs bcu'i sangs rgyas (2v) ngas chod ²² pas/ bstan pa yun ring 'bar gyur cig/	erte törö yabudal šayšabad kiged-i bi: egüride qatayujil yabudal-iyar sakjü: egenegte arban jüg-ün burqan-i (2v) takiysan-iyar: endegürel ügei badara=tuyai šasin erdeni::	Régtől fogva az erkölcsi törvényeket és fogadalmakat Nehézségekkel dacolva mindig betartottam. A tíz irány ²³ buddháinak való áldozataimmal A Tan tévedhetetlenül ragyogjon!

¹⁴ Tib. *drang srong dag la mchod byas pas.*¹⁵ Tib. *yang* helyett *bdag*.¹⁶ Tib. *smyong*.¹⁷ Tib. *rtsal* ba'i helyett *bsal pas*.¹⁸ Tib. *stan* pa helyett *bstan pa*.¹⁹ Tib. *bdag gis tshul khrims brtul zhugs dang*.²⁰ Tib. *yun ring*.²¹ Tib. *byas gyur zhing* helyett *bstan byas shing*.²² Tib. *chod* helyett *mchod*.²³ Négy fő-, négy mellékégtáj, lent és fent.

bstan 'bar ma	Šasin-i badarayū=luyči	A Tan felragyogtató
bdag sngon brtson bgrus ²⁴ dang ldan pas/ rtag tu btan zhing ²⁵ pha rol brnon ²⁶ / sems can thams cad 'sgrol ²⁷ don du/ stan pa ²⁸ yun rings ²⁹ 'bar gyur cig/	urida bi kičiyenggüi-lüge tegüšgensen-iyer: ürgüljide tübsin-e bolyan činadusi (?) darufju: tüneker qamuy amitan-i toyuluysan-u tulada: usadul ügei badara=tuyai šasin erdeni::	Régtől fogva szorgalmas igyekezettel Egyensúlyra törekedtem, a külső befolyásokat elnyomtam. Minden lény megszabadításáért A Tan örökkön örökké ragyogjon!
bzod tshul ³⁰ rtag tu gnas gyur cig/ ³¹ sems can nyon mongs snyig ma yis/ ³² sems can ngan bzod byas gyur pas/ stan pa yun rings 'bar gyur cig/ ³³	kül(i)čenggüi yosun nasuda orosi=tuyai: kündü čöb-ün čay-un nisvanis-un amitan-i: köniğeju mayui üiledüg-sen-i küliyege-sen- iyer: ködelüsi ügei badara=tuyai šasin erdeni::	Legyen szabadatlan türelem és elfogadás! A nehéz, zűrzavaros időkben a szenvedélyes lények Romboló, helytelen dolgokat követtek el. Ennek elfogadásával a Tan rendíthetetlenül ragyogjon! ³⁴

²⁴ Tib. bsgrus helyett helyesen 'grus.

²⁵ Tib. brtan vagy brten, zhing helyett cing.

²⁶ Tib. brnon helyett gnon.

²⁷ Tib. bsgrol.

²⁸ Tib. bstan pa.

²⁹ Tib. yun ring.

³⁰ Tib. bzod brtul.

³¹ Tib. gnas gyur cig helyett bsten byas shing.

³² Tib. snyigs ma yi.

³³ Tib. bstan pa yun ring.

³⁴ A fordítás a mongol változat alapján készült.

bstan 'bar ma	Šasin-i badarayū=luyči	A Tan felragyogató
bsam gtan rnam thar (3r) gzugs med dang/ ting nge 'dzin gang ga'i bye nyid pa/ ³⁵ bsgoms pa de mthar bdag gis ni/ ³⁶ stan pa yun rings 'bar gyur cig/ ³⁷	gegen dayan masi toniluyšan (3r) öngge ügei: Gangga mören-ü qumaki-yin toyatan samadis-i: geyigül-ün bisilyay=san-u ečüs-tür minu: ketürkei-e badara=tuyai šasin erdeni::	Elmélyedéssel, megszabadulással, forma nélküliséggel, Meditálással Gangesz homoknyiszor Szemlélődtem. Ennek eredményeképp A Tan túlontúl ragyogjon!
ye shes don du bdag gis sngon/ dka' thub gnas ³⁸ dag bsten byas shing/ bstan chos ³⁹ du mar nyer bstab ⁴⁰ pas/ bstan pa yun rings 'bar gyur cig/ ⁴¹	belge bilig-ün tulada urida bi: berke yabudal-iyar aylay-tur orosjü: barasi ügei sastir-nuyud-i üjügü=lügsen-iyer: batuta badara=tuyai šasin erdeni::	A bölcsesség eléréséért korábban Aszkétaként lakatlan helyeken éltem, Számtalan sásztrában elmélyedtem, ezért A Tan örökké ragyogjon!
brtse ba ⁴² rgyu yis sha khrag dang/ 'tsho ba yong su btang gyur cig/ ⁴³ yan lag nyin la ⁴⁴ btang ba yis/ (3v) chos tshul rnam par 'phel gyur cig/	ünen en(e)renggüi siltayan-iyar miq-a čisun ba: öber-ün tejigel-i sayitur ögčü ele: üy-e gesigün-yin ögügsen-ü tula=da: (3v) ürgüljüd arbida=tuyai nom-un yosun::	Együttérzésből húsonat és véretem, Létfeltételeim is feladtam, Testrészeim felajánlásával A Tan hagyománya örökké virágozzon!

³⁵ Tib. ting 'dzin gang gā'i bye snyed pa.³⁶ Tib. bsgoms pas de mthus bdag gi ni.³⁷ Tib. bstan pa yun ring.³⁸ Tib. ngas.³⁹ Tib. bcos.⁴⁰ Tib. bsten.⁴¹ Tib. yun ring.⁴² Tib. brtse ba'i.⁴³ Tib. cing.⁴⁴ Tib. nying lag.

bstan 'bar ma	Šasin-i badarayū=luyči	A Tant felragyogtató
bdag sngon sdig pa'i sems can rnams/ byams pa ⁴⁵ gsal bar smin byas shing/ theg pa gsum la rab bkod pas/ chos kyi mchos ⁴⁶ sbyin rgyas gyur cig/ bdag sngon thabs shes ldan gyur pas/ ⁴⁸ sems can ldas ⁴⁹ ngan las sgrol byas/ ⁵⁰ yang dag lda ⁵¹ la bkod gyur pas/ ⁵² chos nyid ⁵³ nam par (4r) 'phel gyur cig/	alimad nigültü amitan-i uri=da bi: asaraqui sedkil-iyer bolbasu=rayulču ele: ariyūn yurban kölgen-i bariyu=luyšan-iyar: ayuda delgertügei nom-un takil öglige:: urida bi arya bilig-lüge tegülde bolju: olan amitan-i buruyū üjel-eče getülgējü: ünen mayad üjel-tür jökiy=san-iyar: üdüürjü arbidtu=yai (4r) nom-un činar ele::	A vétkező lényeket korábban Szerető szívvel tanítottam, S a három kocsi ⁴⁷ felülítettem. Ezzel A Tan áldozata terjedjen szét! Korábban bölcsesség és módszer birtokában A lényeket a téveszméktől megszabadítottam, S az igaz nézetre vezettem. A Tan maga örökké virágozzon!
bdag gis sems can bsdud ⁵⁴ dngos bzhis/ nyon mongs me las thar phyin ⁵⁵ shing/ bdag gi ⁵⁶ 'phel sdig pham byas pas/ bdag 'khor yun rings ⁵⁷ gnas gyur cig/	dörben quriyangyui-bar amitan-i bi: doysin nisvanis-un yal-ača yaryažu: düridükei nigül-e bi ilayuy=san-iyar: tübsin-e nököd minu öni aqu boltuyai::	A lényeket a négy összegyűjtéssel ⁵⁸ A kötődések tüzéből kimenttettem, A szaporodó vétkeket legyőztem, ezért A hozzám tartozók örökké békében éljenek!

⁴⁵ Tib. byams pas.

⁴⁶ Tib. mchod.

⁴⁷ Hīnayāna, mahāyāna, vajrayāna.

⁴⁸ Tib. gyur pa na

⁴⁹ Tib. lta.

⁵⁰ Tib. sgrol byas helyett bsgra cing.

⁵¹ Tib. lta.

⁵² Tib. bkod byas pas.

⁵³ Tib. ni.

⁵⁴ Tib. bsdü.

⁵⁵ Tib. byas.

⁵⁶ Tib. gis.

⁵⁷ Tib. ring.

⁵⁸ A bódhiszattvára jellemző négy minőség, avagy a tanítványok összegyűjtésének négy módszere: nagylelkűség (tib. sbyin pa), lágy beszéd (snyan par smra ba), tenni a célt (don spyod pa), a céllal összhangban (don mthun pa).

bstan 'bar ma	Šasin-i badarayū=luyči	A Tant felragyogtató
<p>bdag gi⁵⁹ mu sdig⁶⁰ can gzhan nag/⁶¹ lta ba'i tshul⁶² las bsgrol⁶³ byas shing/⁶⁴ yang dag lta la bkod gyur pas/ bdag 'khor rtag du⁶⁵ gus gyur cig/ yun rings stan pa⁶⁶ (4v) 'bar gyur cig/</p>	<p>omoy-tu tertge-nar nuyud-i bi: jöb öjidet ügei üfel-eče tonilyay=ču: ünen mayad üfel-tür oroyuluyšan-iyar: ürgelji=de süsültü kei (=küi) (?) nökiud minu: önde delgeretü=gei šasin erdeni (4v) minu::</p>	<p>A máshitűket A nézetek folyamából kiszabadítottam, S az igaz nézetre helyeztem, ezért A hozzám tartozókat mindig tiszteljékl A Tan örökké ragyogjon!</p>
<p>chos kyi rgyal po Tshong kha pa⁶⁷ / chos tshul mam par 'phel ba las⁶⁸ / 'gal rkyen⁶⁹ mtshan ma zhi ba dang/ 'thun⁷⁰ rkyen ma lus tshangs par⁷¹ chog/</p>	<p>nom-un qayan ilayuyšan Jongkaba-yin: nom-un yosun masi delge=reküi-dür: nom-un tüidker mayui arilduyad: nom-luya nayiralatu=qurin siltayan tegülder boltuyai::</p>	<p>A Tankirály, győzedelmes Congkhapa Tanítása mindenütt terjedjen, Az akadályok csillapodjanak, A körülmények maradéktalanul tisztuljanak meg!</p>

⁵⁹ Tib. *gis*.

⁶⁰ Tib. *stegs*.

⁶¹ Tib. *nag* helyett *dag* a helyes.

⁶² Tib. *chu*.

⁶³ Tib. *bsgral*.

⁶⁴ Tib. *te*.

⁶⁵ Tib. *tu*.

⁶⁶ Tib. *yung ring bstan pa*.

⁶⁷ Tib. *tsong kha pa'i*.

⁶⁸ Tib. *la*.

⁶⁹ Tib. *gal rkyen* helyett *bgags kyi*.

⁷⁰ Tib. *mithun*.

⁷¹ Tib. *tshang bar shog*.

bstan 'bar ma	Šasin-i badarayū=luyči	A Tant felragyogtató
<p>bdag dang gzhan gyi dus gsum du⁷²/ 'brel ba'i tshogs gnyis la brten nas/ rgyal ba blob⁷³ bzang grags pa yi⁷⁴ thams cad mkhyen pas yab sras kyi/⁷⁵ (5r) bstan pa yun rings⁷⁶ 'bar gyur cig/ yun ring stan pa 'bar gyur cig/⁷⁷ bstan pa yun rings 'bar gyur cig/⁷⁷</p>	<p>öber busud-un yurban čay-tan luyā: tūrgül=ñide qoslan qoyar čiyulyan-i tolid=duysan diliddügsen isszatükrözödik tüneker ilayuyusan sayin oyutu Jongkaba: ülemji qamuy-i medegči ečege köbegün-ü: (5r) tūrgülñide šasin minu arbida=tuyai:: önide šasin minu badaraqū boltuyai: urtuda šasin erdeni delger(e)kü boltuyai:: </p>	<p>A magam és mások három idejében⁷⁹ Az összekapcsolódó két felhalmozásra támaszkodva A győzedelmes Congkhapa S két tanítványa mindentudásával A tan örökké ragyogjon! A tan mindig ragyogjon! A tan sokáig ragyogjon!</p>

⁷² Tib. *dang*.

⁷³ Tib. *blo*.

⁷⁴ Tib. *yi*.

⁷⁵ A szövegváltozatban nem szerepel ez a sor.

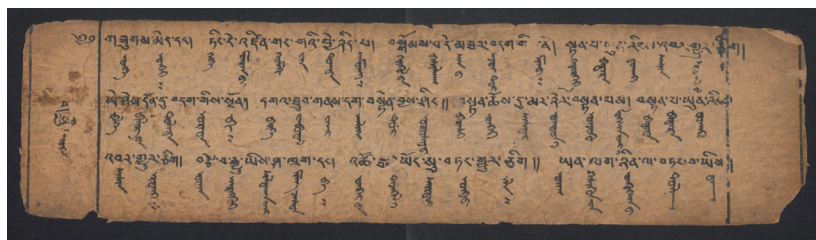
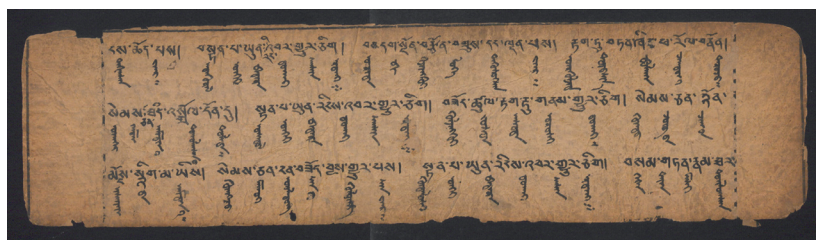
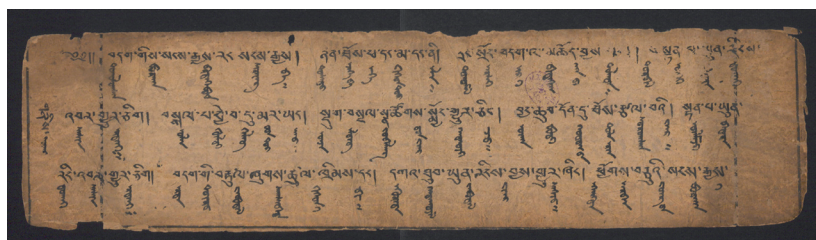
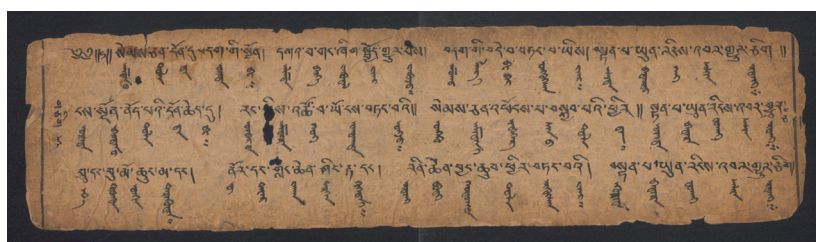
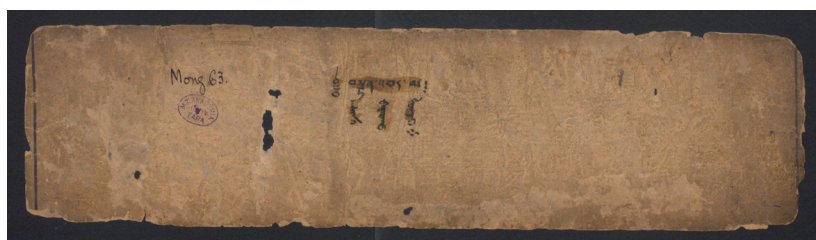
⁷⁶ Tib. *ring*.

⁷⁷ A szövegváltozatban nem szerepel ez a sor.

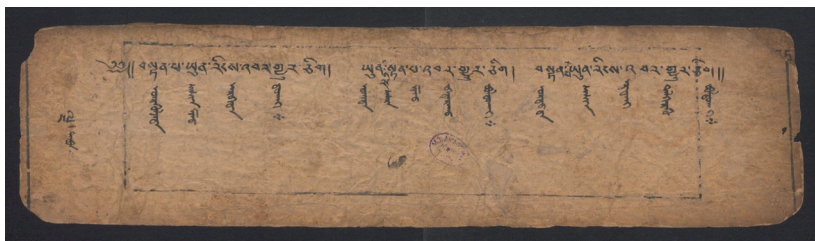
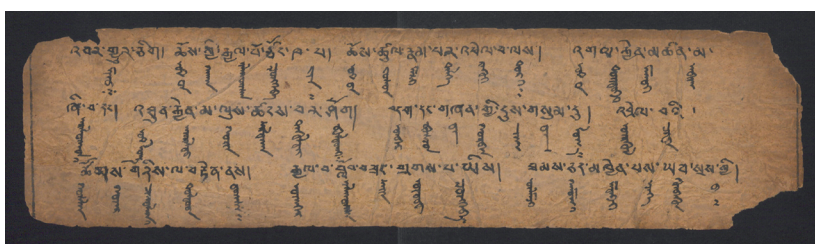
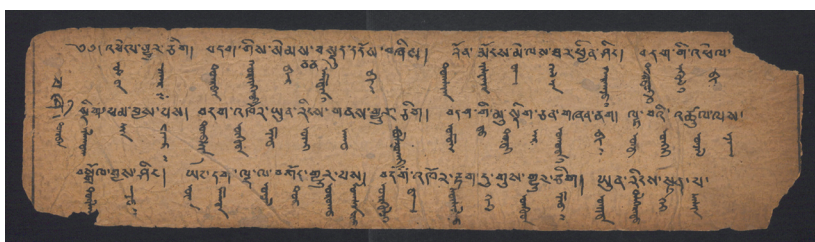
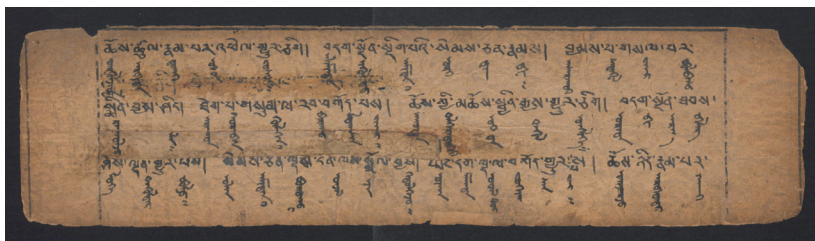
⁷⁸ A szövegváltozatban nem szerepel ez a sor.

⁷⁹ Múlt, jelen, jövő.

A MTAK Keleti Gyűjteményének Mong. 63-as szövege. Fakszimile (1r-5v).

Irodalom

- Bstod smon phyogs bsgrigs. Mtsho sngon mi rigs dpe skrun khang [Magasztalások és imák gyűjteménye] 1999.
- Chiodo, E.: *The Mongolian Manuscripts of Birch Bark from Xarbuxyn Balgas in the Collection of the Mongolian Academy of Sciences*. Part 2. (Asiatische Forschungen. Band 137, 2.) Harrasowitz Verlag, Wiesbaden 2009.
- Ѓамбал, Б. – Мönксаixан, Д. (szerk.): *Cogčın unšlagın jereg tus amgalan garaxın oron oršwoi*. Ulānbātar 2005. 341–343. [A mindennapi felolvasás és egyéb békesség forrása] Jūn xürē Daščoilin xīd.
- Kara Gy.: *Mongol-magyar szótár*. Terebess Kiadó. Budapest 1998.
- Kara Gy.: *The Mongol and Manchu Manuscripts and Blockprints in the Library of the Hungarian Academy of Sciences*. (Bibliotheca Orientalis Hungarica XLVII. Oriental Manuscripts in the Library of the Hungarian Academy of Sciences 1.) Akadémiai Kiadó, Budapest 2000.
- Majer Zs.: *A Comparative Study of the Ceremonial Practice in Present-Day Mongolian Monasteries*. (PhD értekezés) ELTE BTK, Budapest 2008.
- Orosz G.: *A Catalogue of the Tibetan Manuscripts and Block Prints in the Library of the Hungarian Academy of Sciences*. Vol. 1–2. (Oriental Manuscripts in the Library of the Hungarian Academy of Sciences 1.) Library of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest 2008.
- Pozdneev, A. M.: *Religion and Ritual in Society: Lamaist Buddhism in late 19th-century Mongolia*. Ed.: Kruger, J. R., Transl.: Raun, A. – Raun, L. The Mongolia Society. Bloomington 1978.
- Terjék J.: *Tibeti-magyar szótár*. (Keleti Nyelvek Kincstára 5.) Kőrösi Csoma Társaság, Keleti Nyelvek Kollé-giuma. Budapest 1988.